

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,
tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,

el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO PAKARTOTINIO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimo Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

1. Nutarimo projektu siūloma:

1.1. patvirtinti Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriuo keičiamas Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1502 „Dėl Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, siekiant, kad Aprašas atitiktų 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo (toliau – KVCSI) nuostatas;

1.2. įgalinti su krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu susijusius duomenis tvarkyti Valstybės duomenų agentūros valdomoje Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje;

1.3. pakeisti nurodytu nutarimu patvirtintą Valstybės institucijų ir įstaigų, kurios rengia krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, sąrašą ir papildyti jį Lietuvos kalėjimų tarnyba;

1.4. Kriterijų, kuriuos atitinkančių kitų įstaigų ir ūkio subjektų vadovai privalo organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimą, apraše ir Krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos vykdymo tvarkos apraše atlikti redakcinio pobūdžio tikslinimus.

2. Nutarimo projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė:

2.1. Aprašu siūloma reglamentuoti gyventojų evakavimo organizavimą, gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad karo padėties metu evakavimo darbai vykdomi Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka, Aprašu siūloma reglamentuoti evakavimo organizavimą ir tais atvejais, kai dėl įvykusio agresijos akto¹ sukeltų ekstremaliųjų įvykių padarinių gresia arba

¹ Pagal Lietuvos Respublikos ginkluotos gynybos ir pasipriešinimo agresijai įstatymo 5 straipsnį:

2. Agresijos aktu laikomi šie užsienio valstybių veiksmai, keliantys rimtą grėsmę Lietuvos Respublikos suverenitetui, teritorijos vientisumui ar politinei nepriklausomybei:

1) užsienio valstybės ginkluotųjų pajėgų įsiveržimas į Lietuvos Respublikos teritoriją arba jos užpuolimas, taip pat bet kokia Lietuvos Respublikos teritorijos arba jos dalies karinė okupacija, kuri yra tokio įsiveržimo ar užpuolimo rezultatas, kad ir kiek laiko ji truktų, arba Lietuvos Respublikos teritorijos ar jos dalies aneksija, panaudojant ginkluotą jėgą ar grasinant ją;

2) užsienio valstybės ginkluotųjų pajėgų vykdomas Lietuvos Respublikos teritorijos bombardavimas arba bet kokio kito ginklo panaudojimas prieš Lietuvos Respublikos teritoriją;

susidaro valstybės lygio ekstremalioji situacija, dėl kurios pobūdžio kyla poreikis evakuoti gyventojus.

Nutarimo projektu siūloma patvirtinti iš esmės naują Aprašą. Aprašo rengimą paskatino iš esmės pasikeitusi saugumo aplinka ir poreikis sudaryti prielaidas gyventojų evakavimo organizavimui nacionaliniu mastu (šiuo metu situacija šioje srityje yra fragmentuota, atskiros savivaldybės turi atskirus evakavimo planus, bendro evakavimo algoritmo nėra). Pažymėtina, kad evakavimas, kaip institutas, apims ne tik krizių valdymo ir civilinės saugos (t. y. taikos meto) kontekstą, bet taip pat ir agresijos akto kontekstus, todėl Apraše siūlomas universalus evakavimo organizavimo teisinis modelis, apimantis tiek ekstremaliųjų situacijų, tiek dėl agresijos akto skelbiamus mobilizacijos ir karo padėties teisinius režimus. Įvertinant tai, kad įvykęs agresijos aktas būtų pagrindas skelbti ne tik valstybės lygio ekstremaliąją situaciją (KVCSI 2 straipsnio 6 dalis), bet ir mobilizaciją, ir karo padėtį, agresijos akto įvardijimas Apraše, be karo padėties, apimtų ir mobilizacijos atvejį, nors šį atvejį reglamentuojančiame Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme ir neregamentuotas gyventojų evakavimas mobilizacijos metu, tačiau kariuomenės dislokavimas mobilizacijos metu neabejotinai, kaip galimas priešo taikinys, tose teritorijose sukels pavojų gyventojų saugumui, todėl iškils poreikis gyventojus iš tokių teritorijų evakuoti. Teisinio aiškumo ir teisinio reguliavimo ekonomiškumo prasme nėra tikslinga turėti atskirus gyventojų evakavimo algoritmus ir atskirus teisinius reguliavimus ekstremaliųjų situacijų, mobilizacijos ar karo atvejams, todėl tai aktualizuoja ir patvirtina universalus evakavimo organizavimo modelio turėjimo poreikį. Pažymėtina ir tai, kad siūlomas evakavimo organizavimo modelis parengtas vadovaujantis visų grėsmių ir visos visuomenės įtraukimo principais (*all-hazard approach, whole-of-society principle*). Visų grėsmių principas atliepiamas per universalų evakavimo organizavimo reguliavimą, apimančią tiek krizių valdymo ir civilinės saugos, tiek mobilizacijos bei karo padėties kontekstus, visos visuomenės įtraukimo principas įgyvendinamas Apraše identifikuojant visus gyventojų evakavime dalyvaujančius subjektus ir aiškiai deleguojant jiems funkcijas bei vaidmenis.

Atsižvelgiant į tai, Apraše reglamentuojami:

1. *Gyventojų evakavimo atvejai* gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai:

1.1. dėl įvykusio agresijos akto (apims mobilizaciją ir karo padėtį, kurios gali būti skelbiamos dėl įvykusio agresijos akto);

1.2. valstybės ar savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai dėl kitų ekstremaliųjų įvykių.

3) Lietuvos Respublikos jūrų uostų ar krantų blokada, taip pat jos sausumos teritorijos ar oro erdvės blokada;

4) Lietuvos Respublikos sausumos, jūrų arba oro ginkluotųjų pajėgų užpuolimas, vykdomas užsienio valstybės ginkluotųjų pajėgų;

5) pagal Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytą tvarką išduotą leidimą Lietuvos Respublikos teritorijoje laikinai esančių ar judančių per ją tranzitu užsienio valstybės ginkluotųjų pajėgų panaudojimas, pažeidžiant Lietuvos Respublikos nustatytas sąlygas;

6) užsienio valstybės veiksmai, leidžiantys trečiajai valstybei naudotis savo teritorija agresijos aktui prieš Lietuvos Respubliką vykdyti;

7) užsienio valstybės veiksmai – rėmimas, siuntimas ar leidimas siųsti ginkluotas gaujas, grupes ir nereguliuojamas pajėgas arba samdinius, kurie vykdo ginkluotas operacijas prieš Lietuvos Respubliką, jeigu šios operacijos yra pakankamai rimto pobūdžio, kad prilygtų šio straipsnio 2 dalies 1–6 punktuose išvardytiems agresijos aktams, – taip pat užsienio valstybės dalyvavimas šiose operacijose.

3. Agresijos aktais taip pat laikomi šio straipsnio 2 dalyje neišvardyti užsienio valstybių veiksmai, keliantys rimtą grėsmę Lietuvos Respublikos suverenitetui, teritorijos vientisumui ar politinei nepriklausomybei, taip pat aktai, kuriuos Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Taryba pripažino agresija pagal Jungtinių Tautų Organizacijos Įstatus.

4. Agresija nelaikomas Lietuvos Respublikos ginkluotųjų pajėgų, esančių užsienyje, užpuolimas, nekeliantis rimtos grėsmės Lietuvos Respublikos suverenitetui, teritorijos vientisumui ar politinei nepriklausomybei. Agresija taip pat nelaikomi vietinio pobūdžio ginkluoti incidentai ir valstybės sienos pažeidimai, pagal savo pobūdį neprilygstantys šio straipsnio 2 dalyje išvardytiems agresijos aktams. Sprendimų dėl kariuomenės panaudojimo reaguojant į tokius incidentus ir pažeidimus priėmimo ir įgyvendinimo tvarką nustato Karinės jėgos naudojimo statutas.

2. Sprendimus evakuoti gyventojus priimančys subjektai:

2.1. Vyriausybė – gresiant ar susidariusius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai dėl agresijos akto;

2.2. savivaldybių merai – gresiant ar susidarius valstybės ar savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai dėl kitų ekstremaliųjų įvykių, kai savivaldybės gyventojai evakuojami tos pačios savivaldybės teritorijoje arba į kitą savivaldybę;

2.3. valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų vadovai ir pavojingųjų objektų veiklos vykdytojai – kai nurodytų organizacijų darbuotojai (gyventojai) evakuojami iš nurodytų organizacijų.

3. Gyventojų evakavimo teritorija:

3.1. į užsienio valstybes – agresijos ar karo padėties atveju;

3.2. tos pačios savivaldybės teritorijoje;

3.3. į kitų savivaldybių teritorijas.

4. Gyventojų evakavimą organizuojantys subjektai:

4.1. gyventojų evakavimą savivaldybėje organizuoja – savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras;

4.2. gyventojų evakavimą iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir pavojingųjų objektų organizuoja šių organizacijų vadovai arba jų įgalioti asmenys;

4.3. gyventojus evakuoja savivaldybėse įkurti:

a) gyventojų surinkimo punktai;

b) gyventojų priėmimo punktai;

c) tarpiniai gyventojų evakavimo punktai.

4.4. Evakuojant gyventojus dalyvauja 17 Apraše nurodytų subjektų:

- savivaldybių institucijos ir įstaigos;

- VRM;

- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM (toliau – PAGD);

- Policijos departamentas prie VRM;

- Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie VRM (toliau – VSAT);

- Viešojo saugumo tarnyba prie VRM (toliau – VST);

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Nacionalinis krizių valdymo centras (toliau – NKVC);

- Susisiekimo ministerija;

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;

- Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie Krašto apsaugos ministerijos;

- Kertinis valstybės telekomunikacijų centras;

- Užsienio reikalų ministerija;

- Sveikatos apsaugos ministerija;

- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija;

- Lietuvos kalėjų tarnyba;

- Lietuvos probacijos tarnyba;

- Lietuvos kariuomenė.

4.5. Evakuoti gyventojus padeda:

a) savanoriai;

b) NVO (t. y. tarptautinių humanitarinių organizacijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovai);

c) civilinės saugos pajėgos (priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, policijos pajėgos, VSAT pajėgos, sveikatos priežiūros įstaigos, VST, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pajėgos, aplinkos apsaugos pajėgos, avarinių tarnybų, atliekančių neatidėliotinus darbus, pajėgos, ūkio subjekto pajėgos, savanorių ir NVO pajėgos).

5. Gyventojų evakavimą koordinuojantys subjektai:

5.1. PAGD (pagrindinis koordinatorius);

5.2. PAGD kartu su Užsienio reikalų ministerija – evakuojant diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, Europos Sąjungos įstaigų ir kitų atstovybių narius (personalą);

5.3. Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centras – evakuojant pavojingomis ir ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergančius gyventojus, taip pat gyventojus, besigydančius stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Sveikatos apsaugos ministerija.

6. *Gyventojų evakavimas iš Lietuvos Respublikos teritorijos į užsienio valstybę.* Aprašo 4 punkte siūloma reglamentuoti, kad, kai dėl įvykusio agresijos akto sukeltų ekstremaliųjų įvykių padarinių gresia arba susidaro valstybės lygio ekstremalioji situacija, dėl kurios pobūdžio kyla poreikis evakuoti gyventojus iš Lietuvos Respublikos teritorijos į užsienio valstybę, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu priima sprendimą dėl gyventojų evakavimo. Aprašo 4 punkte nurodytu atveju gyventojų evakavimas į užsienio valstybę Lietuvos Respublikoje būtų organizuojamas apraše nustatyta tvarka, tačiau, į kokias užsienio valstybes gyventojai būtų evakuojami, būtų nustatoma Vyriausybės nutarimu priimtame sprendime, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, kitus Lietuvos Respublikos tarptautinius susitarimus, Lietuvos Respublikos ministerijų ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigų ir kitų valstybės institucijų vardu ir pagal jų kompetenciją sudaromus su atitinkamomis užsienio valstybių ar tarptautinių organizacijų institucijomis susitarimus, kuriais būtų susitariama su užsienio valstybėmis dėl evakuojamų gyventojų perkėlimo į tas užsienio valstybes (pavyzdžiui, dėl perkeliama gyventojų kiekio, užsienio valstybės teritorijos, į kurią perkeliama gyventojai, būtinų procedūrų ir atsakingų institucijų).

2.2. Nutarimo projektu siūloma įgalinti Valstybės duomenų agentūros (toliau – VDA) valdomoje Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje tvarkyti su krizių valdymo ir civilinės saugos uždavinių įgyvendinimu susijusius duomenis. Taip būtų įgyvendintas KVCSĮ reguliavimas, atitinkantis faktinę padėtį, nes Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje jau yra tvarkomi krizių valdymo ir civilinės saugos duomenys apie priedangas, sirenas, kolektyvinės apsaugos statinius, gyventojų evakavimo punktus ir kt. Šie duomenys naudojami krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijai, pasirengimui krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, būklės įvertinimui. Taip pat siekiama, kad per šią sistemą būtų vykdoma evakuojamų gyventojų registracija ir apskaita, joje būtų kaupiami krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų duomenys apie materialinius ir žmogiškuosius išteklius ir kt. Atitinkamai Valstybės duomenų valdysenos informacinė sistema minima ir Apraše. Be to, turint įgaliojimą, VDA galėtų ne tik pagal valstybės institucijų ir įstaigų paraiškas, o ir savo iniciatyva (t. y. proaktyviai ir savarankiškai), imtis veiksmų, siekdama išplėsti su krizių valdymo ir civilinės saugos uždavinių įgyvendinimu susijusių duomenų tvarkymo apimtį Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje ar pasiūlyti naujus duomenų tvarkymo modelius pagal esamą duomenų apimtį dėl efektyvesnio duomenų panaudojimo krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektų kasdienėje veikloje. Kadangi KVCSĮ 18 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad su KVCSĮ 3 straipsnio 2–5 punktuose nurodytų krizių valdymu ir civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu susiję duomenys yra tvarkomi

atitinkamos informacinės sistemos nuostatuose nustatyta tvarka, o Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje pateikta „duomenų tvarkymo“ sąvoka apima daugybę veiksmų (operacijų): duomenų rinkimą, įrašymą, rūšiavimą, apdorojimą, sisteminimą, saugojimą, adaptavimą, keitimą (pildymą ar taisymą), susipažinimą, naudojimą, teikimą, atskleidimą kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, sujungimą su kitais duomenimis, apribojimą, ištrynimą ar sunaikinimą, VDA ir kitų subjektų vaidmuo, tvarkant šiuos duomenis, detaliau bus apibrėžtas Valstybės duomenų valdysenos informacinės sistemos nuostatuose, patvirtintuose VDA generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. DĮ-46 „Dėl Valstybės duomenų valdysenos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“.

2.3. Lietuvos kalėjimų tarnyba yra įtraukta į Valstybės institucijų ir įstaigų, kuriose privaloma sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, sąrašą, patvirtintą keičiamu nutarimu, tačiau ši tarnyba nėra įtraukta į keičiamu nutarimu patvirtintą Valstybės institucijų ir įstaigų, kurios rengia krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, sąrašą.

Lietuvos kalėjimų tarnyboje krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planas yra būtinas siekiant užtikrinti saugumą krizių ir ekstremaliųjų situacijų metu. Kalėjimuose laikomi asmenys gali kelti didelę riziką tiek sau, tiek aplinkiniams. Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planas sudarytų galimybes pasirengti greitai ir efektyviai reaguoti į įvairias grėsmes (tiek fizines grėsmes, tiek kibernetines atakas, epidemijas ar kitus netikėtus įvykius). Minėtas planas padėtų užtikrinti, kad kalėjimų veikla būtų kuo mažiau sutrikdyta ekstremaliųjų situacijų metu. Tai svarbu ne tik kalinių priežiūrai, bet ir teisingumo sistemos veiklai apskritai. Pažymėtina, kad Lietuvos kalėjimų tarnyboje jau ir dabar yra parengtas Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planas, kuriuo, be kita ko, yra vadovaujamas rengiant civilinės saugos ir (ar) mobilizacines pratybas. Atsižvelgiant į tai, nurodytu nutarimu patvirtinto Valstybės institucijų ir įstaigų, kurios rengia krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, sąrašo pakeitimu siūloma sutvarkyti teisinį reguliavimą. Taip pat, vadovaujantis Krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto keičiamu nutarimu, nuostatomis, kurios nustato valstybės institucijų ir įstaigų, kurios rengia krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, prievolę vykdyti krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos planavimą, vykdymą, vykdymo stebėseną ir koordinavimą, priėmus siūlomą pataisą Lietuvos kalėjimų tarnyba taps krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevenciją privalančiu vykdyti subjektu.

Nutarimo projekto nuostatos atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Didžiausias Apraše siūlomo teisinio reguliavimo poveikis numatomas asmenims ar jų grupėms. Aprašo projektu siūlomame gyventojų evakavimo organizavimo modelyje įvertinti ne tik asmenų poreikiai evakavimo metu ir reglamentuotas visas spektras jų poreikių tenkinimui būtinų priemonių (maitinimas, pirmosios pagalbos teikimas, pervežimas, apgyvendinimas ir pan.), bet ir asmenų su negalia poreikiai, kitų asmenų (kaip nėščios moterys, asmenys, auginantys (globojantys) jaunesnius negu 14 metų amžiaus vaikus (įvaikius, globotinius), ir šie vaikai (įvaikiai, globotiniai), senyvo amžiaus asmenys, socialinių paslaugų įstaigose socialines paslaugas, susijusias su apgyvendinimu, gaunantys asmenys ir kt.) poreikiai jų evakavimo metu, nustatant jų poreikius atliepiančią evakavimo organizavimą. Taip pat numatomas Apraše siūlomo teisinio reguliavimo didesnis poveikis viešajam administravimui (valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms)

rengiantis gyventojų evakavimui bei priimant sprendimus dėl gyventojų evakavimo ir juos įgyvendinant. Pasirengimas gyventojų evakavimui numatomas vidaus reikalų ministro tvirtinamo Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka rengiamuose krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose bei savivaldybių ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose. Tiek pasirengimas, tiek gyventojų evakavimas turės poveikį valstybės finansams. Poveikis valstybės finansams rengiantis gyventojų evakavimui bus nuolatinio pobūdžio, galintis pareikalausiti papildomų lėšų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, tačiau konkretus papildomų lėšų poreikis priklausys nuo valstybės ir savivaldybių institucijų atliekamų pasirengimo veiksmų atitinkamu laikotarpiu ir turėtų būti planuojamas vadovaujantis strateginio planavimo sistema. Paskelbus gyventojų evakavimą, priklausomai nuo jo masto ir jį vykdančių subjektų, kils laikinas papildomų lėšų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų poreikis (evakuojamų gyventojų maitinimui, sveikatos priežiūros paslaugoms, pervežimui, apgyvendinimui, gyventojų evakavimą vykdančių subjektų darbuotojų viršvalandinio darbo apmokėjimui, savanorių ir kitų pasitelktų subjektų patirtų išlaidų kompensavimui ir pan.). Atsižvelgiant į tai, Aprašo tvirtinimo metu nėra galimybės tiksliai numatyti papildomų lėšų poreikio (ir laikotarpį) iš valstybės ir savivaldybių biudžetų. Tikėtina, kad, paskelbus gyventojų evakavimą dėl ekstremaliosios situacijos, tokios ekstremaliosios situacijos metu papildomos lėšos, reikalingos paskelbtam gyventojų evakavimui vykdyti, būtų skiriamos iš valstybės rezervo lėšų. Didesnio poveikio ekonomikai, konkurencijai, socialinei aplinkai ir lygioms galimybėms, teisei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai ir klimato kaitai, regionų plėtrai dėl Apraše siūlomo teisinio reguliavimo nenumatoma.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujos sąvokos neapibrėžiamos.

Keičiamam Nutarimui įgyvendinti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms gali prireikti papildomų valstybės biudžeto lėšų, tačiau jų dydžiai ir laikotarpiai paaiškės tik po keičiamo Nutarimo įsigaliojimo, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms planuojant konkrečias pasirengimo gyventojų evakavimui priemones.

3. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis ir suinteresuotais asmenimis

Nutarimo projektas du kartus derintas su NKVC, ministerijomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, Radiacinės saugos centru, Lietuvos kalėjimų tarnyba, Valstybės duomenų agentūra, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, Nacionalinė nevyriausybinė organizacijų koalicija, Lietuvos negalios organizacijų forumu, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, Lietuvos šaulių sąjunga, Lietuvos *Caritu*, Maltos ordino pagalbos tarnyba.

Nutarimo projektas patikslintas pagal pastabas ir pasiūlymus, kuriuos dėl Nutarimo projekto pateikė Teisingumo ministerija, Aplinkos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Radiacinės saugos centras, Ryšių reguliavimo tarnyba, Lietuvos kalėjimų tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija, Valstybės duomenų agentūra, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, Nacionalinė nevyriausybinė organizacijų koalicija, Lietuvos negalios organizacijų forumas, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija. Su daugeliu nurodytų įstaigų ir organizacijų Nutarimo projektas suderintas darbo tvarka. Dėl Teisingumo ministerijos ir Krašto apsaugos ministerijos pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, derintasi darbo tvarka, susisiekiant su kiekvienu išvados rengėju atskirai, siunčiant pakoreguotą Nutarimo projektą, teikiant komentarus, siūlant rengti pasitarimus. Taigi visos Nutarimo projekto derinimo darbo tvarka galimybės išnaudotos. Atsižvelgiant į tai ir į tai, kad Nutarimo projekto derinimo

procesas vyksta nuo 2024 m. pabaigos ir labai užsitęsė, nuspręsta Nutarimo projektą teikti Vyriausybei.

4. Teisės grupės pastabų įvertinimas:

Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės (toliau – Teisės grupė) 2025 liepos 18 d. išvadoje Nr. NV-1649 (toliau – išvada) pateiktas pastabas ir pasiūlymus ir darbo tvarka suderintas su Teisės grupe.

Dėl Teisės grupės išvados 1 punkte pateiktos pastabos. Atsakant į Teisės grupės išvados 1 punkte pateiktą pastabą, kad įgyvendinant teisėkūros ekonomiškumo principą ir siekiant išvengti daug pavienių Vyriausybės nutarimų priėmimo (keitimo), ši ir kitus Vyriausybės nutarimu tvirtinamus dokumentus, kurie įgyvendina KVCSĮ nuostatas, siūloma įtraukti į Nutarimo projektą ir tik suderinus su suinteresuotomis institucijomis bei visuomene svarstyti Vyriausybėje, pažymėtina, kad likusių KVCSĮ įgyvendinamųjų teisės aktų rengėjai skirtingi ir VRM negali daryti įtakos kitų subjektų organizuojamam teisėkūros procesui. Teikiamo Nutarimo projekto aktualumas geopolitinėje saugumo aplinkoje ir politinėje darbotvarkėje suponuoja, kad laukti negalima. Valstybės mastu vyksta pasirengimas gyventojų evakavimui, vyksta pasitarimai šiuo klausimu, kurių metu visais lygiais nuolat sulaukiama raginimų skubinti Aprašo, kuris yra bene pagrindinis dokumentas rengiantis gyventojų evakavimui, priėmimą.

Dėl Teisės grupės išvados 5 punkte pateiktos pastabos. Atsakant į Teisės grupės išvados 5 punkte pateiktą pastabą, kad KVCSĮ nėra aiškiai reglamentuota Vyriausybės teisė skelbti gyventojų evakavimą savo nutarimu, pažymėtina, kad:

1) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. kovo 15 d. nutarime konstatuota, kad: Vyriausybė pagal Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktą gali priimti poįstatyminius teisės aktus nepriklausomai nuo to, ar jai įstatymu buvo nustatytas pavedimas, ar ne; pagal Konstitucijos 94 straipsnio 7 punktą ji privalo priimti poįstatyminį aktą, kad realizuotų pareigą, kurią jai paveda Konstitucija ir kiti įstatymai; vien pagal tai, ar įstatyme buvo nustatytas pavedimas Vyriausybei papildomai sureguliuoti kurį nors įstatymo įgyvendinimo tvarkos klausimą, ar tokio pavedimo įstatyme nebuvo nustatyta, negalima spręsti, ar Vyriausybės priimtas poįstatyminis aktas prieštarauja Konstitucijai bei įstatymams, ar jiems neprieštarauja;

2) Konstitucinio Teismo 20021 m. spalio 30 d. nutarime konstatuota, kad: Konstitucijos 94 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad Vyriausybė vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo, taip pat Respublikos Prezidento dekretus, o šio straipsnio 7 punkte – kad Vyriausybė vykdo kitas pareigas, kurias Vyriausybei paveda Konstitucija ir kiti įstatymai; pagal Konstitucijos 94 straipsnio 2 punkto nuostatą, kad Vyriausybė vykdo įstatymus, Vyriausybės pareiga priimti poįstatyminius aktus, būtinus įstatymams įgyvendinti, kyla tiesiogiai iš Konstitucijos; įstatymų leidėjas, matydamas, kad įstatymams įgyvendinti yra būtina priimti poįstatyminius aktus, gali tokią pareigą Vyriausybei nustatyti įstatyme arba Seimo nutarime dėl įstatymų įgyvendinimo; taigi Vyriausybės pareiga priimti poįstatyminius aktus, būtinus įstatymams įgyvendinti, kyla iš Konstitucijos, o esant įstatymų leidėjo pavedimui – ir iš įstatymų bei Seimo nutarimų dėl įstatymų įgyvendinimo;

3) atsižvelgus į nurodytą konstitucinę doktriną ir į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 94 straipsnio 1 punktą viena iš Vyriausybės konstitucinių pareigų yra **garantuoti valstybės saugumą ir viešąją tvarką**, Apraše siūloma nustatyti, kad dėl įvykusio agresijos akto gresiant ar susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai ir dėl jos pobūdžio kilus poreikiui evakuoti gyventojus iš Lietuvos Respublikos teritorijos į užsienio valstybę arba kilus poreikiui evakuoti gyventojus Lietuvos Respublikos teritorijoje sprendimą dėl gyventojų evakavimo priimtų Vyriausybė;

4) siekiant teisinio reguliavimo darnos ir aiškumo, VRM taip pat parengė ir nustatyta tvarka pateikė derinti KVCSĮ pakeitimo projektą (TAIS Nr. 25-13643)², kuriame siūloma aiškiai reglamentuoti Vyriausybės teisę ir atvejus, kada Vyriausybė turi teisę skelbti gyventojų evakavimą savo nutarimu.

Dėl Teisės grupės išvados 11.1 papunktyje pateiktos pastabos. Atsakant į Teisės grupės išvados 11.1 papunktyje pateiktą pastabą, kad Vyriausybė negali priskirti savivaldybių institucijoms ar įstaigoms funkcijų, jeigu tam nėra įstatyminio pagrindo, atitinkančio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytą savivaldybių statusą bei funkcijų paskirstymo principus, pažymėtina, kad pagal Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 3 punktą civilinė sauga yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybei) funkcija. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktą savivaldybės įgyvendindamos valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę, o savivaldybių veiklą įgyvendinant šias funkcijas riboja valstybės institucijų ir (ar) pareigūnų sprendimai. Kadangi gyventojų evakavimas yra neatsiejama civilinės saugos funkcijos dalis, o gyventojų evakavimo organizavimo tvarką KVCSĮ paveda nustatyti Vyriausybei, Vyriausybė, atsižvelgdama į KVCSĮ 37 straipsnio nuostatas, pagal kurias sprendimą dėl gyventojų evakavimo Vyriausybės nustatyta tvarka priima meras, o gyventojų evakavimą savivaldybėje organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, Apraše turi teisę nustatyti, kokias funkcijas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, taip pat kitos savivaldybės institucijos ir įstaigos atlieka gyventojų evakavimo procese. Toks teisinis reguliavimas užtikrina sistemišką ir nuoseklų santykį tarp valstybės institucijų, įstaigų ir savivaldybių įgyvendinant įstatymus.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Kitų konsultavimosi su visuomene būdų nenumatoma.

Nutarimo projektą parengė VRM Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (0 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrmlt) vyresnysis patarėjas Darius Vasaris, tel. (0 5) 271 7138, el. p. darius.vasaris@vrmlt, ir patarėjas Dainius Cicėnas, tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrmlt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas ir jo lyginamasis variantas, 43 lapai.
2. Derinimo pažyma, 2 lapai.

L. e. vidaus reikalų ministro pareigas

Vladislav Kondratovič

Darius Vasaris, tel. (0 5) 271 7138, el. p. darius.vasaris@vrmlt
Dainius Cicėnas, tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrmlt

² [https://e-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/238b1ec28d5211f0b351ee31aa0a26b8?positionInSearchResults=0&searchModelUID=1f779feb-e1f1-4f3c-ad93-d4d099030530)

[seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/238b1ec28d5211f0b351ee31aa0a26b8?positionInSearchResults=0&searchModelUID=1f779feb-e1f1-4f3c-ad93-d4d099030530](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/238b1ec28d5211f0b351ee31aa0a26b8?positionInSearchResults=0&searchModelUID=1f779feb-e1f1-4f3c-ad93-d4d099030530)